

talos lap, a *Budapesti Közlöny* „Hivatalos rész”-ében hozták nyilvánosságra.

Ahogy a gyakori bombázások, a zsidóellenes intézkedések, a hadsereg igényei és a németek által eszközölt kisajátítások okozta gazdasági károk nyomán a javak egyre szűkösebbek lettek, a magyar hatóságok egyre inkább kezdték felhasználni a zsidóktól elkobzott javakat és anyagi erőforrásokat.²² Április 21-én bezárták és lepecsételték a zsidó tulajdonú kiskereskedéseket.²³ Kunder Antal kereskedelmi és közlekedésügyi miniszter szerint ennek egyik oka az volt, hogy a boltokat rendszeresen kirabolták, s ezért óvintézkedésekre volt szükség, hogy a zsidó tulajdonú javakat az ország gazdasági szükségletei érdekében megmentsék.²⁴

Nem volt alaptalan Kunder aggodalma. A zsidó kereskedelmi és iparvállalatok árucikkait és berendezési tárgyait nem csupán hivatalos személyek, hanem a keresztény lakosság erkölcsstelen elemei is fosztogatták. Valóságos versenyfutásba kezdtek a keresztény vállalkozók, hogy minél több zsidó tulajdonra tehessék rá a kezüket.²⁵ Olykor „törvényes” eszközöket vettek igénybe, ti. meghatalmazásért folyamodtak az illetékes állami vagy helyi hatóságokhoz. Máskor azonban előfordult, helyi hivatalnokokhoz fordultak, különösen ha az illetők részt vettek a zsidó tulajdon zárolásában, akik azután egyszerűen „eltékintettek” a hatályos törvényektől, és úgy ruházták át a keresztény üzletemberekre a zsidóktól elkobzott árucikkeket, hogy nem írták elő az állam kártalanítását.²⁶ Elvileg elsőbbséget kellett adniuk az elkobzott zsidó üzletek és üzemek szétosztásánál a légitámadások keresztény áldozatainak.²⁷

Arra nézve, hogy mi módon kellett leltárba venni, elszállítani és raktározni a zsidóktól kisajátított értéktárgyakat és ingó vagyontárgyakat, több, Endre László és a pénzügyminisztérium által kibocsátott rendelet is szólott.²⁸ Az 50 500/1944. K. K. M. sz., a kereskedelem- és közlekedésügyi minisztérium által kibocsátott rendelet értelmében minden településen listákat fektettek fel a zsidó tulajdonban lévő vállalatokról, és ezeket azután a megfelelő kerületi kereskedelmi és iparkamarákba továbbították. Hasonló listák készültek az iparügyi minisztérium 25 700/1944. IX. IP. M. sz. rendelete nyomán a zsidó iparvállalatokról.²⁹

A zsidó üzletemberek és gyártulajdonosok ellen hozott intézkedéseket némileg más formában azután kiterjesztették a zsidó irodai alkalmazottakra, kézművesekre és gazdálkodókra is. Az irodai alkalmazottakat elbocsátották, a kézművesek és iparosok műhelyeit bezárták vagy keresztény tulajdonba adták; a gazdálkodók földjeit, jöszágait és mezőgazdasági gépeit elkobozták és keresztényeknek adták.³⁰

A gazdasági tartalmú zsidóellenes rendeletek áradata még azután sem csappant meg, hogy deportálták az ország vidéki zsidóságának zömét. Ez